

105

Na osnovu člana IV 7. (VI) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, donosim

**UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI OD JONIZIRAJUĆIH ZRAČENJA
IRADIACIONOJ SIGURNOSTI**

Proglašava se Zakon o zaštiti od jonizirajućih zračenja i radiacionoj sigurnosti koji je usvojio Parlament Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici Predstavničkog doma održanoj 26. januara 1999. godine i na sjednici Doma naroda održanoj 05. januara 1999. godine.

Broj 01-286/99
14. aprila 1999. godine
Sarajevo

Predsjednik
Federacije BiH
Ivo Andrić - Lužanski, s. r.

**ZAKON
O ZAŠTITI OD JONIZIRAJUĆIH ZRAČENJA I RADIJACIONOJ SIGURNOSTI**

I - OSNOVNE ODREDNICE

Član 1.

Ovim zakonom određuju se mjere zaštite života i zdravlja stanovništva, sadašnjih i budućih generacija, mjere očuvanja okolina od štetnog djelovanja jonizirajućih zračenja i neophodne mjere radijacione sigurnosti pri upotrebi izvora jonizirajućih zračenja.

Član 2.

Pod očuvanjem okoline od štetnog djelovanja jonizirajućih zračenja, u smislu ovog zakona, podrazumijeva se zaštita zraka, vode, tla, biljnog i životinjskog svijeta, ljudske i stočne hrane, lijekova i predmeta opće upotrebe i zaštita okoline u kojoj se boravi, radi ili na drugi način dolazi u dodir s izvorima jonizirajućih zračenja, odnosno u kojima se upotrebljavaju ti izvori.

Član 3.

Odredbe ovog zakona primjenjuju se na zaštitu od radioaktivnih tvari, na uređaje i postrojenja s radioaktivnim tvarima za upotrebu u medicini, privredi, školstvu, nauci, istraživanjima i u općoj upotrebi, uređaje i postrojenja koji proizvode ili mogu prouzrokovati jonizirajuća zračenja, radioaktivni otpad, pojave jonizirajućih zračenja u okolini i to u svim slučajevima kad sadržaj ili jačina zračenja prelazi ili može prelaziti granice određene propisom donesenim na osnovu ovog zakona ili drugim posebnim propisom.

Član 4.

Odredbe ovog zakona ne odnose se na prirodno jonizirajuće zračenje porijeklom iz svemira ili iz zemljine kore, te na prirodne radionuklide čija koncentracija nije izmijenjena uticajem čovjeka.

Član 5.

Posebnim propisom odredit će se uvjeti koji moraju biti ispunjeni da bi se djelatnost ili izvor jonizirajućih zračenja izuzeo od primjene odredbi ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona.

Član 6.

Isključivu odgovornost za sigurnost izvora jonizirajućih zračenja snosi korisnik izvora.

Član 7.

Sve aktivnosti koje su u vezi sa izvorima jonizirajućih zračenja su predmet kontrole Federalnog ministarstva zdravstva - Federalne uprave za zaštitu od zračenja i radijacionu sigurnost (u daljem tekstu: Federalna uprava).

Federalna uprava iz stava 1. ovog člana obavlja operativne, stručne i upravne poslove iz oblasti zaštite od zračenja i radijacione sigurnosti i vrši druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Nadležni organi kantona-županije poduzimaju odgovarajuće mjere u cilju zaštite od jonizirajućeg zračenja i radijacione sigurnosti u skladu sa ovim zakonom, zakonom kantona-županije i drugim propisima kantona-županije.

Član 8.

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju slijedeće značenje:

1. Radioaktivne tvari su tvari koje sadrže osim ostalih i atome s nestabilnim jezgrama koje svojim raspadom emituju jonizirajuća zračenja, a aktivnost im je veća od granice utvrđene posebnim propisom.

2. Radioaktivni otpad je radioaktivna tvar i dijelovi nuklearnih i drugih postrojenja, koji nemaju upotrebnu ili tehnološku vrijednost, a sadrže radioaktivne tvari čija aktivnost prelazi granice utvrđene propisom donesenim na osnovu ovog zakona ili drugim posebnim propisom.

3. Djelatnosti u vezi sa jonizirajućim zračenjima su: proizvodnja, promet, prevoz, korištenje, odlaganje ili skladištenje radioaktivnih tvari; proizvodnja, promet, korištenje ili održavanje uređaja koji proizvode jonizirajuća zračenja jačine veće od granica utvrđenih propisom donesenim na osnovu ovog zakona ili drugim posebnim propisom.

4. Notifikacija je obavijest koja se podnosi Federalnoj upravi od strane pravnog ili fizičkog lica koje obavlja djelatnost u vezi sa jonizirajućim zračenjem, i u kojoj obavještavaju o svojoj namjeri uvođenja ili izvođenja bilo koje djelatnosti u vezi sa jonizirajućim zračenjem ili bilo kojim drugim postupanjem u vezi sa jonizirajućim zračenjem.

5. Autorizacija je dozvola koju izdaje Federalna uprava pravnom ili fizičkom licu koje je podnijelo zahtjeva za obavljanje djelatnosti u vezi sa jonizirajućim zračenjem, ukoliko su ispunjeni uvjeti prostora, opreme i kadra predviđeni ovim zakonom i propisima donijetim na osnovu ovog zakona za obavljanje djelatnosti u vezi sa jonizirajućim zračenjem. Autorizacija može imati dva oblika: registraciju i licenciranje.

6. Registracija je oblik autorizacije koja se izdaje pravnom ili fizičkom licu za djelatnosti u vezi sa jonizirajućim zračenjem, i to za one djelatnosti koje se smatraju djelatnostima niskog ili srednjeg rizika. Pravno ili fizičko lice odgovorno za navedenu djelatnost treba imati pripremljenu i podnesenu procjenu sigurnosti objekata i opreme.

7. Licenciranje je oblik autorizacije koju izdaje Federalna uprava na osnovu procjene sigurnosti objekta i opreme i pridruživanjem specifičnih zahtjeva općim zahtjevima koji moraju biti zadovoljni u licenci. Federalna uprava izdaje licencu pravnom ili fizičkom licu za one djelatnosti u vezi sa jonizirajućim zračenjem koje spadaju u djelatnosti višeg ili visokog rizika.

8. Pod prometom izvora jonizirajućih zračenja smatra se: nabava, prodaja, uvoz, izvoz, prevoz, iznajmljivanje, nasljeđivanje, ustupanje, opremanje i svaki drugi način stavljanja u promet ovih izvora.

9. Vanredni događaj prema ovom zakonu je događaj povezan s djelatnostima u vezi sa jonizirajućim zračenjima, koji ima ili može imati za posljedicu ozračenje, odnosno radioaktivno zagađenje okoline, radnika koji rade sa izvorima jonizirajućih zračenja, ostalog stanovništva ili materijalnih dobara.

10. Nuklearna nesreća je vanredni događaj nastao narušavanjem sigurnosti nuklearnih postrojenja, te ratom ili drugim načinom izazvanih nuklearnih razaranja.

11. Korisnik izvora jonizirajućih zračenja je fizičko ili pravno lice koje posjeduje odobrenje za upotrebu tih izvora izdato od Federalne uprave.

II - ZAŠTITA OD JONIZIRAJUĆIH ZRAČENJA

1. Obavljanje djelatnosti u vezi sa izvorima jonizirajućih zračenja

Član 9.

Djelatnosti u vezi sa izvorima jonizirajućih zračenja mogu se obavljati u skladu sa slijedećim osnovnim načelima: opravdanost djelatnosti, što znači da obavljanje djelatnosti mora dati ukupnu korist veću od radijacijske štetnosti izloženih radnika i ostalog stanovništva, optimalizacija zaštite, što znači da zaštita radnika i ostalog stanovništva od izlaganja jonizirajućim zračenjima, mora biti toliko niska koliko je to razumno moguće postići i uzimajući u obzir privredne i socijalne faktore, a svakako mora biti ispod granica utvrđenim posebnim propisima, ograničenje doza, što znači da doza ozračenosti mora biti ispod granica utvrđenih propisom donesenim na osnovu ovog zakona ili drugim posebnim propisom.

Član 10.

Radi blagovremenog otkrivanja prisutnosti radioaktivnih tvari i jonizirajućih zračenja, ranog utvrđivanja opasnosti i poduzimanja mjera zaštite, sistematski se ispituje sadržaj radioaktivnih tvari u zraku, boravišnim i radnim prostorijama, tlu, rijekama, jezerima, moru, podzemnim vodama, krutim i tekućim padavinama, pitkoj vodi, te ljudskoj i životinjskoj (stočnoj) hrani, uz uvjete i na način određen posebnim propisom donesenim na osnovu ovog zakona.

Poseban propis iz stava 1. ovog člana donosi federalni ministar zdravstva, uz saglasnost nadležnog federalnog ministra, u čiju oblast spada ispitivanje tvari iz stava 1. ovog člana.

Član 11.

Pravna ili fizička lica mogu stavljati u promet i upotrebljavati radioaktivne tvari, uređaje i postrojenja koja proizvode jonizirajuća zračenja i obavljati druge djelatnosti u vezi sa jonizirajućim zračenjima, ako ispunjavaju uvjete propisane ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona i ako su dobili odobrenje Federalne uprave.

Sprovedbenim propisom iz stava 1. ovog člana posebno će se regulirati sistem notifikacije i autorizacije (registriranje i licenciranje) korisnika izvora jonizirajućih zračenja.

Član 12.

Izvori jonizirajućih zračenja mogu se koristiti ako je njihova upotreba odobrena od Federalne uprave i uz uvjete određene propisima donesenim na osnovu ovog zakona. Posebnim propisom regulirat će se zaštita pacijenata od jonizirajućih zračenja pri medicinskom ozračenju.

Član 13.

Uvjeti za izdavanje odobrenja pravnom i fizičkom licu za obavljanje djelatnosti sa jonizirajućim zračenjima su: radnici sa odgovarajućom stručnom spremom i propisanim zdravstvenim uvjetima, prostor u kojem su smješteni ili se koriste izvori jonizirajućih zračenja koji moraju udovoljavati tehničkim, bezbjednosnim, zdravstvenim, sanitarnim i drugim uvjetima zaštite od jonizirajućih zračenja, izvori jonizirajućih zračenja koji će se koristiti za obavljanje djelatnosti, ispunjavaju uvjete utvrđene ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona o čemu postoji nalaz ovlaštene stručne institucije, zaštitna oprema odgovarajućih osobina i druga potrebna mjerila, organizirane mjere zbrinjavanja radioaktivnog otpada koji nastaje tokom obavljanja djelatnosti sa izvorima jonizirajućeg zračenja, odgovarajući program osiguranja kvaliteta u vezi sa upotrebom izvora jonizirajućih zračenja, ekonomska sposobnost za obavljanje djelatnosti.

Pravna ili fizička lica koja obavljaju djelatnosti sa jonizirajućim zračenjima dužna su prilikom upisa u registar kod nadležnog suda podnijeti dokaze o ispunjavanju uvjeta iz stava 1. ovog člana.

Član 14.

Lica koja rade sa izvorima jonizirajućih zračenje stavljaju se pod zdravstveni nadzor i podliježu zdravstvenim pregledima prije stupanja na rad i tokom rada. Federalni ministar zdravstva propisat će zdravstvene uvjete koje moraju ispunjavati lica koja rade sa izvorima jonizirajućih zračenja, kao i kriterije, način, sadržaj i rokove pregleda tih lica.

Član 15.

Federalni ministar zdravstva posebnim propisom propisuje način sticanja osnovnog obrazovanja, dopunskog obrazovanja, te način i rokove periodičnih provjera znanja za lica koja rade sa izvorima jonizirajućih zračenja.

Član 16.

Sa izvorima jonizirajućih zračenja ne mogu raditi:

lica mlađa od 18 godina, žene tokom trudnoće i sa djetetom do jedne godine starosti, žene tokom dojenja, ako rade s otvorenim izvornim jonizirajućih zračenja, lica koja ne udovoljavaju zdravstvenim uvjetima utvrđenim posebnim propisom iz člana 14. stava 2. ovog zakona.

Izuzetak od stava 1. alineje 1. ovog člana su lica mlađa od 18 godina koja se školuju za rad sa izvorima jonizirajućih zračenja, koja ne mogu biti mlađa od 16 godina.

Za navedena lica iz ovog člana posebnim propisom uredit će se uvjeti i način mogućeg izlaganja ozračenju.

Član 17.

Radnici koji obavljaju poslove u vezi sa jonizirajućim zračenjem i ostalo stanovništvo ne mogu biti izloženi ozračenju iznad granica određenih propisom donesenim na osnovu ovog zakona.

Iznimno, Federalna uprava može u slučaju vanrednog događaja odobriti da, uz uvjete i na način određen posebnim propisom, radnici i ostalo stanovništvo mogu biti izloženo ozračenju iznad propisanih granica iz stava 1. ovog člana radi spašavanja života stanovništva i materijalnih dobara.

Mjerenje ozračenja radnika, koji rade s izvorima jonizirajućih zračenja, obavlja Federalna uprava.

Član 18.

Radnici koji obavljaju poslove koji su u vezi sa jonizirajućim zračenjima moraju koristiti odgovarajuću zaštitnu opremu i sprovesti sve druge zaštitne mjere kojima se obezbjeđuje zaštita od zračenja za radnike, ostalo stanovništvo i okolinu.

Zaštitna oprema iz stava 1. ovog člana mora biti u skladu sa uvjetima koje propisuje federalni ministar zdravstva.

Član 19.

Pravna i fizička lica obavljaju djelatnosti sa izvorima jonizirajućih zračenja obavezna su imenovati odgovorno lice za zaštitu od zračenja koje će obavljati slijedeće poslove:

provoditi unutrašnji nadzor nad primjenom mjera zaštite od jonizirajućih zračenja, brinuti se o upotrebi ličnih dozimetara i zaštitnih sredstava, brinuti se o provjeri zdravstvenog nadzora nad radnicima, brinuti se o stručnoj osposobljenosti radnika za rad sa izvorima jonizirajućih zračenja, brinuti se o redovnom nadzoru nad izvorima jonizirajućih zračenja u propisanim rokovima, podsticati i organizirati poduzimanje zaštitnih mjera u slučaju vanrednog događaja, učestvovati kod inspekcijskog nadzora i izjasniti se na nalaz federalnog inspektora, obezbjeđivati vođenje svih propisanih i potrebnih evidencija, obavljati i druge poslove u vezi sa jonizirajućim zračenjem koje odredi Federalna uprava ili su obavezni po ovom zakonu i propisima donesenim na osnovu ovog zakona.

Odgovorno lice obavezno je pozvati nadležnog federalnog inspektora, kad su povrijeđeni propisi od zaštite od zračenja, naročito ako su ugroženi život i zdravlje radnika.

Član 20.

Pravno ili fizičko lice koje posjeduje, stavlja u promet ili obavlja djelatnost u vezi sa izvorima jonizirajućih zračenja obavezno mora obezbijediti odgovarajuću zaštitnu opremu i sredstva, kontrolu uspješnosti te zaštite (QC), sprovesti odgovarajući nadzor, blagovremeno i istinito obavijestiti radnike i javnost o mogućim štetnim posljedicama izlaganja zračenju i sprovesti sve druge mjere zaštite u skladu sa ovim zakonom, propisima donesenim na osnovu ovog zakona i drugim propisima.

Pravno ili fizičko lice iz stava 1. ovog člana obavezno je tokom nadzora aktivno saradivati, omogućiti pristup svim mjestima, prostorijama, izvorima jonizirajućih zračenja, uređajima i postrojenjima koji proizvode jonizirajuća zračenja i staviti na raspolaganje odgovarajuću dokumentaciju i zapisnike.

Član 21.

Pravno ili fizičko lice, koje svojim djelovanjem ili nepravilnim djelovanjem prouzrokuju zagađenje okoline, prostorija i lica radioaktivnim tvarima iznad propisanih granica, odgovara za nastalu štetu i obavezno je bez odgađanja obezbijediti čišćenje postupkom i sredstvima koje će odrediti federalni ministar zdravstva.

Član 22.

Federalni ministar zdravstva posebnim propisom regulira način i rokove provođenja neposrednog nadzora nad izvorima jonizirajućeg zračenja, načine i rokove mjerenja ličnog ozračenja radnika koji su izloženi jonizirajućem zračenju, obavezni sadržaj izvještaj o nadzoru i mjerenjima, način vođenja i rokove čuvanja potrebnih evidencija, te postupak obavještenja nadležnih organa.

Član 23.

Promet izvora jonizirajućih zračenja u međunarodnom saobraćaju, a za potrebne Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija), može se vršiti samo uz odobrenje Federalne uprave.

Izvori jonizirajućih zračenja mogu se uvoziti samo preko graničnih prelaza na kojima je organiziran specijalizirani inspeksijski nadzor nad izvorima jonizirajućih zračenja.

Uvoznik je dužan da o dospijeću pošiljke izvora jonizirajućeg zračenja blagovremeno obavijesti nadležnog inspektora.

Organi carinske službe mogu izvršiti carinjenje pošiljke iz stava 3. ovog člana samo uz saglasnost nadležnog inspektora.

Na izvore jonizirajućih zračenja koji se uvoze u slobodne carinske zone ili u konsignaciona skladišta u Federaciji odnose se odredbe ovog zakona.

2. Djelovanje u slučaju nuklearne nesreće i vanrednog događaja

Član 24.

Federalna uprava predlaže Vladi Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vlada Federacije) plan i program mjera zaštite i života i zdravlja ljudi i zaštite okoline od štetnog djelovanja jonizirajućih zračenja u slučaju nuklearne nesreće, a saglasno međudržavnim sporazumima iz ove oblasti.

Planom i programom iz stava 1. ovog člana utvrđuju se intervencijske i izvedbeni intervencijski nivoi za zaštitu ljudi, te poduzimanje mjera za zaštitu stanovništva, domaćih životinja i poljoprivrede od strane organa nadležnih za sprovedbu ovih mjera, način obavještavanja javnosti, kao i program periodične provjere djelotvornosti.

Plan i program iz ovog člana donosi Vlada Federacije.

Član 25.

U slučaju vanrednog događaja, a u cilju zaštite života i zdravlja ljudi i zaštite okoline, Vlada Federacije će donijeti plan za poduzimanje odgovarajućih zaštitnih mjera. Vanredni događaji koji ugrožavaju teritorij Federacije utvrđuje i proglašava Vlada Federacije.

Zaštita života i zdravlja ljudi i zaštita okoline od jonizirajućih zračenja u vanrednom događaju sprovodi se na osnovu propisanih mjera za spriječavanje i otklanjanje posljedica koje prouzrokuju taj događaj.

3. Radioaktivni otpad

Član 26.

Pravna i fizička lica koja obavljaju ili su obavljali djelatnosti koje su u vezi sa jonizirajućim zračenjima moraju obezbjediti da se skupljanje, obrada, skladištenje, privremeno i trajno odlaganje radioaktivnog otpada i vođenje zapisnika obavlja samo u skladu sa ovim zakonom i uz uvjete određene propisom donesenim na osnovu ovog zakona.

Posebni propis iz stava 1. ovog člana donosi federalni ministar zdravstva, uz saglasnost nadležnost federalnog ministra.

Član 27.

Na teritoriji Federacije zabranjuje se uvoz, kao i prerada, skladištenje privremeno i trajno odlaganje radioaktivnog otpada koji nije nastao na teritoriji Federacije. S radioaktivnim otpadom, koji je u vlasništvu Federacije, a nalazi se izvan Federacije, postupit će se na osnovu posebne odluke Vlade Federacije ili drugog federalnog organa ili organizacije koje Vlada Federacije posebno ovlasti.

III - NADLEŽNOSTI FEDERALNE UPRAVE

Član 28.

Federalna uprava obavlja funkciju regulatornog organa a u skladu sa Međunarodnim Baznim Sigurnosnim Standardima (The International Basic Standards for Protection Against Ionizing Radiation and for The Safety of Radation Sources).

Član 29.

U svrhu sprovedbe mjera zaštite od zračenja i radijacione sigurnosti Federalna uprava:

izdaje odobrenje za obavljanje djelatnosti koje su u vezi sa izvorima jonizirajućih zračenja, produžava odobrenja i oduzima odobrenje i o tome vodi evidencije, izdaje odobrenje za promet izvora jonizirajućih zračenja, izdaje odobrenje u vezi sa prometom radioaktivnih tvari, izdaje odobrenje u vezi sa zbrinjavanjem radioaktivnog otpada, zabranjuje rad radnicima koji rade u vezi sa jonizirajućim zračenjem ukoliko se zdravstvenim pregledom utvrdi da je pogoršano zdravstveno stanje radnika koje odstupa od utvrđenih vrijednosti propisanih posebnim propisom donesenim na osnovu ovog zakona, inicira statistička, stručna i druga istraživanja, proučava i procjenjuje opći uticaj jonizirajućih zračenja, izrađuje stručne osnove za nastavne programe i planove za redovno i dopunsko obrazovanje radnika koji rade sa izvorima jonizirajućih zračenja, obezbjeđuje dopunsko stručno osposobljavanje radnika koji rade sa izvorima jonizirajućih zračenja za bezbjedan rad s tim izvorima, te periodičnu provjeru stručne osposobljenosti, sporovodi neposredni nadzor nad izvorima jonizirajućih zračenja i djelatnostima u vezi sa njihovim korištenjem, obavlja i druge poslove iz svoje nadležnosti na osnovu ovog zakona, propisa donesenih na osnovu ovog zakona i drugih propisa.

Član 30.

Federalna uprava inicira i podržava razvojno-istraživački rad a u skladu sa zahtjevima i potrebama razvoja zaštite od zračenja i radijacione sigurnosti u Federaciji.

Federalna uprava saraduje sa međunarodnim i domaćim pravnim licima iz oblasti zaštite od zračenja i radijacione sigurnosti drugih oblasti, te imenuje svoje stručne predstavnike koji učestvuju u radu tih pravnih lica i društava ili prate njihov rad.

Član 31.

Određene poslove u cilju zaštite života i zdravlja stanovništva od štetnog djelovanja jonizirajućih zračenja i radijacione sigurnosti mogu sprovoditi stručne institucije koje ispunjavaju posebne uvjete za pojedine djelatnosti.

Federalni ministar zdravstva propisuje posebne uvjete kojima moraju udovoljiti stručne institucije iz stava 1. ovog člana, izdaje ovlašćenja za određenu djelatnost, te određuje rok važenja ovlašćenja.

Ovlašćenje za obavljanje poslova iz stava 1. ovog člana, a koje izdaje Federalna uprava objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH".

Član 32.

Federalno ministarstvo zdravstva (u daljem tekstu: Ministarstvo) može povjeriti javna ovlašćenja za vršenje stručnih, operativnih, tehničkih i upravnih poslova iz djelokruga Federalne uprave, stručnim institucijama iz člana 31. ovog zakona, ako je to društveno opravdano i kada se time postiže efikasnije ostvarivanje određenih prava, pravnih interesa i izvršavanje obaveza pravnih ili fizičkih lica, a u skladu sa ovim zakonom.

Član 33.

U obavljanju nadzora Federalna uprava je ovlašćena:

1. donijeti rješenje o otklanjanju nedostataka u vezi rada sa izvorima jonizirajućih zračenja,
2. zabraniti obavljanje djelatnosti u vezi sa izvorima jonizirajućih zračenja.

U slučaju tačke 2. stava 1. ovog člana Federalna uprava će u rješenju odrediti način daljnjeg postupanja i raspolaganja izvorima zračenja na trošak izvršenika.

IV - INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 34.

Inspekcijski nadzor nad sprovedbom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega te pojedinačnih akata, uvjeta i način rada pravnih i fizičkih lica stavljenih pod nadzor, kao i mjera zaštite određenih ovim zakonom, sprovodi federalni inspektor za zaštitu od zračenja i radijacionu sigurnost (u daljem tekstu: federalni inspektor), u saradnji sa nadležnim organima kantona.

Nadležni organi kantona-županija dužni su da na zahtjev federalnog inspektora prikupljaju sve relevantne podatke o stanju u oblasti zaštite od zračenja i radijacione sigurnosti na području kantona-županija.

Član 35.

Nadzor nad sprovođenjem mjera zaštite od jonizirajućih zračenja koji se proizvode, stavljaju u promet ili koriste u Vojsci Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vojska Federacije), a u skladu sa ovim zakonom, vrši Federalno ministarstvo odbrane-Federalno ministarstvo obrane.

Član 36.

U obavljanju nadzora nad djelatnostima u vezi sa upotrebom izvora jonizirajućih zračenja federalni inspektor može zahtijevati od korisnika ili vlasnika izvora jonizirajućeg zračenja da mu tokom nadzora:

omogućiti obavljanje nadzora u svim radnim prostorijama, postrojenjima i nad uređajima i otvorenim radnim prostorima pravnog ili fizičkog lica, dostavi na uvid sve podatke i dokumentaciju potrebnu za obavljanje nadzora, obavijesti o poduzetim mjerama u vezi sa otklanjanjem utvrđenih nedostataka.

Pravna i fizička lica čiji rad podliježe nadzoru obavezna su omogućiti sprovedbu inspeksijskog nadzora, dati na uvid dokumentaciju i pružiti sve potrebne podatke i obavještenja.

Član 37.

Kada u obavljanju inspeksijskog nadzora, federalni inspektor utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis čije izvršenje nadzire, federalni inspektor ima obavezu da naloži i slijedeće mjere:

privremeno zabrani obavljanje djelatnosti pravnom ili fizičkom licu ili obavljanje radnji u proizvodnom postupku upotrebu postrojenja, uređaja i opreme zbog kojih je ugrožena okolina, zabrani obavljanje radnji u proizvodnom postupku, upotrebu postrojenja, uređaja i opreme dok se nedostaci i nepravilnosti u radu ne otklone, zabrani rad radnicima koji ne ispunjavaju zdravstvene uvjete za rad sa izvorima jonizirajućih zračenja, te naredi radnicima koji nisu obavili zdravstveni pregled u propisanom roku da ga neodložno obave, zabrani rad sa izvorima jonizirajućih zračenja radnicima koji nemaju odgovarajuću stručnu spremu i uputi ih na dopunsko obučavanje, zabrani postupanje sa radioaktivnim otpadom, ako nije u skladu sa propisima.

Protiv rješenja federalnog inspektora može se podnijeti žalba federalnom ministru zdravstva, u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Žalba ne odlaže izvršenje rješenja.

Član 38.

Poslove federalnog inspektora može obavljati lice koje, pored ispunjavanja općih uvjeta, ispunjava i posebne uvjete: stručnu spremu sedmog (VII/1) stepena obrazovanja (diplomirani fizičar, dipl. ing. hemije, dipl. ing. fizike), pet godina radnog iskustva u struci i položen poseban stručni ispit za federalnog inspektora.

Program posebnog stručnog ispita federalnog inspektora, način polaganja i sprovođenja ispita, te sastav ispitne komisije propisuje federalni ministar zdravstva.

V - FINANSIJSKA SREDSTVA

Član 39.

Sredstva potrebna za finansiranje zaštite od jonizirajućeg zračenja i radijacione sigurnosti obezbjeđuju se iz:

federalnog budžeta, budžeta kantona-županije, prihoda od donacija, pomoći, taksi i drugih prihoda.

Iz federalnog budžeta finansira se rad Federalne uprave, troškovi uspostavljanja sistematskog radiološkog praćenja radioaktivnog sadržaja u zraku, tlu, rijekama, jezerima, moru, podzemnim vodama, krutim i tekućim padavinama; članarine u međunarodnim organizacijama, troškovi učestvovanja od Federalne uprave imenovanih predstavnika u upravnim organima međunarodnih organizacija, unapređenje zaštite od zračenja i radijacije sigurnosti i obrazovanje radnika Federalne uprave. Federalna uprava može ostvarivati vlastite prihode u okviru svoje djelatnosti kada je to određeno ovim zakonom ili propisima donesenim na osnovu ovog zakona.

Prihodi koje Federalna uprava ostvari u okviru svoje djelatnosti unose se na poseban račun Ministarstva i koriste se u okviru za namjene iz stava 2. ovog člana, a u skladu sa odredbama zakona.

Iz budžeta kantona-županije finansira se zaštita od jonizirajućeg zračenja i radijacione sigurnosti u skladu sa odredbama ovog zakona i propisima kantona-županije.

Član 40.

Finansijska sredstva za sprovođenja mjera zaštite za djelatnosti koje su u vezi sa izvorima jonizirajućih zračenja i radijacionom sigurnošću obezbjeđuje pravno ili fizičko lice ili institucije koji su prema ovom zakonu obavezni sprovoditi ove mjere.

Federalni ministar zdravstva propisuje visinu i način plaćanja troškova izdavanja odobrenja iz svoje nadležnosti.

Troškovi iz stava 1. ovog člana snosi podnosilac zahtjeva.

VI - KAZNE NE ODREDBE

Član 41.

Ko skuplja, prerađuje, skladišti ili odlaže radioaktivni materijal suprotno ovom zakonu i propisima donesenim na osnovu ovog zakona, kaznit će se za krivično djelo kaznom zatvora u trajanju od tri mjeseca do tri godine.

Ko uvozi, prerađuje, skladišti ili odlaže radioaktivni otpad porijeklom izvan Federacije, suprotno ovom zakonu, kaznit će se za krivično djelo kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Član 42.

Ko neovlašćeno koristi izvore jonizirajućih zračenja kaznit će se za krivično djelo kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

Ko neovlašćeno koristi izvore jonizirajućih zračenja i pri tome ozbiljno ugrozi živote i zdravlje ljudi, kao i životnu i radnu okolinu, kaznit će se za krivično djelo kaznom zatvora od jedne do osam godina.

Član 43.

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 do 70.000 KM, kaznit će se za privredni prestup pravno lica, ako:

1) stavi u promet vodu za piće, životne namirnice, predmete opće upotrebe, životinjsku (stočnu) hranu, koji sadrže radioaktivne tvari iznad propisanih granica (član10);

2) obavlja djelatnosti koje su u vezi sa izvorima jonizirajućih zračenja bez odobrenja Federalne uprave (član 11.);

3) izvore jonizirajućih zračenja koristi suprotno uvjetima koje je odredio federalni ministar zdravstva ili bez odobrenja Federalne uprave (čl. 11. i 12.);

4) izvore jonizirajućih zračenja primjenjuje u zdravstvu suprotno uvjetima koje je propisao federalni ministar zdravstva (član 12. stav 2.);

5) svojim djelovanjem ili nepravilnim djelovanjem prouzrokuje zagađenje okoline, prostorija i lica radioaktivnim tvarima iznad propisanih granica i ne osigura čišćenje postupkom i sredstvima koje odredi Federalna uprava (član 21.);

6) ne obezbijedi ispitivanje izvora jonizirajućih zračenja od ovlaštene stručne institucije u propisanim rokovima, ili ako ih ne obavi na propisan način i ako ne posjeduje urednu evidenciju o tim pregledima (član 22.).

Za radnje iz stava 1. ovog člana kaznit će se za privredni prestup i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 500 do 5.000 KM.

Za privredni prestup iz tač. 2, 3 i 4 stava 1. ovog člana, počinjen drugi put, kaznit će se pravno lice i zabranom obavljanja djelatnosti u trajanju do 6 mjeseci, a za isti privredni prestup počinjen treći put, kaznit će se zabranom obavljanja djelatnosti z oblasti zaštite od jonizirajućih zračenja i radijacione sigurnosti u trajanju od 10 godina.

Član 44.

Novčanom kaznom u iznosu od 1.000 do 10.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice, ako:

1) na poslovima za izvorima jonizirajućih zračenja zaposli lice koje nema propisanu stručnu spremu ili lice ne uputi na dopunsko obučavanje odnosno na periodičnu provjeru znanja u propisanim rokovima (član 14. stav 1.);

2) na poslovima sa izvorima jonizirajućih zračenja zaposli lice bez prethodnog zdravstvenog pregleda ili lice koje ne ispunjava propisane zdravstvene uvjete za rad sa izvorima jonizirajućih zračenja, te ako lica koja su tokom rada izložena ozračenju ne uputi na redovni zdravstveni pregled u propisanom roku (član 14. stava 1.);

3) na poslovima sa izvorima jonizirajućih zračenja zaposli lice mlađe od 18 godina, žene tokom trudnoće i sa djetetom do jedne godine starosti, žene tokom dojenja, na poslovima sa otvorenim izvorima jonizirajućih zračenja ili ako tokom školovanja za rad ozračenju izloži lice mlađe od 16 godina ili lice mlađe od 18 godina suprotno uvjetima propisanim ovim zakonom (član 16.);

4) od ovlaštene stručne institucije ne obezbijedi mjerenje ličnog ozračenja svojih radnika propisanim mjerilima, ako ne obezbijedi odgovarajuću zaštitnu opremu i sredstva i ne sprovodi sve druge mjere zaštite od jonizirajućih zračenja kojim se ozračenje smanjuje na najmanju moguću mjeru, a obavezno ispod propisanih granica (član 18.);

5) ne imenuje odgovorno lice za zaštitu od zračenja (član 19.);

6) ne vodi evidencije i ne dostavlja podatke na način utvrđen ovim zakonom i propisima donijetim na osnovu ovog zakonu (član 22.);

7) ne uskladi svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u propisanom roku (član 47. stav 1.);

8) ne prijavi u propisanom roku, Federalnoj upravi posjedovanje izvora jonizirajućih zračenja koji nisu bili predmet kontrole po odredbama Zakona o zaštiti od jonizirajućih zračenja i o nuklearnoj sigurnosti ("Službeni list R BiH" br. 2/92 i 13/94) (član 47. stav 2.).

Za radnje iz stava 1. ovog člana kaznit će se za prekršaj odgovorno lice u pravnom licu, novčanom kaznom u iznosu od 100 do 1.000 KM.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se fizičko lice koje obavlja djelatnost u vezi sa jonizirajućim zračenjima, samostalno u vidu zanimanja, novčanom kaznom u iznosu od 500 do 5.000 KM.

Član 45.

Novčanom kaznom u iznosu od 100 KM kaznit će federalni inspektor na mjestu nadzora i radnika koji radi sa izvorima jonizirajućih zračenja za prekršaj, ako radi bez zdravstvenog pregleda (član 16.), ako ne upotrebljava raspoloživu zaštitnu opremu i sredstva tokom rada (član 18.).

VII-PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 46.

Propise za sprovedbu ovog zakona, donijet će federalni ministar zdravstva u roku godinu dana od dana njegova stupanja na snagu.

Ovlašćuje se federalni ministar odbrane- federalni ministar obrane da, u skladu sa odredbama ovog zakona, u roku od godine dana od dana njegovog stupanja na snagu, propiše bliže uvjete za nabavku, stavljanje u promet i korištenje izvora jonizirajućih zračenja, koji se upotrebljavaju u Vojsci Federacije, kao i način vršenja nadzora nad tim izvorima.

Do donošenja propisa iz stava 1. ovog člana, osim odredbi koje su suprotne odredbama ovog zakona, primjenjivaće se propisi o zaštiti od jonizujućih zračenja i o nuklearnoj sigurnosti koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona i to:

Pravilnik o maksimalnim granicama radioaktivne kontaminacije čovjekove okoline i obavljanju dekontaminacije, Pravilnik o uvjetima za lokaciju, izgradnju, pokusni rad, puštanje u rad i upotrebu nuklearnih objekata i postrojenja, Pravilnik o zonama materijalnih bilansa, te o načinu vođenja evidencije o nuklearnim materijalima i dostavi podataka iz te evidencije, Pravilnik o načinu skupljanja, evidentiranja, obrade, čuvanja, konačnog smještaja i ispuštanja otpadnih tvari u čovjekovu okolinu, Rješenje o utvrđivanju organizacija koje udovoljavaju uvjetima za sistemsko ispitivanje kontaminacije radioaktivnim tvarima, Pravilnik o stručnoj spremi, zdravstvenim uvjetima i zdravstvenim pregledima osoba koje mogu raditi s izvorima jonizujućih zračenja, Pravilnik o mjestima, metodama i rokovima ispitivanja kontaminacije radioaktivnim tvarima, Pravilnik o granicama iznad kojih stanovništvo i osobe koje rade s izvorima jonizujućih zračenja ne smiju biti izloženi ozračenju, te o mjerenjima stupnja izloženosti jonizujućim zračenjima osoba koje rade s izvorima tih zračenja i o provjeri kontaminacije radne okoline, Pravilnik o maksimalnim granicama radioaktivne kontaminacije čovjekove okoline i o obavljanju dekontaminacije, Pravilnik o uvjetima za primjenu izvora jonizujućih zračenja u medicini, Pravilnik o načinu vođenja evidencije o izvorima jonizujućih zračenja, te o ozračenju stanovništva i osoba koje su pri radu izložene djelovanju jonizujućih zračenja, Pravilnik o stavljanju u promet i upotrebi radioaktivnih stvari iznad određene granice aktivnosti, rendgenskih aparata i drugih aparata koji proizvode jonizirajuće zračenje, te o zaštitnim mjerama od zračenja tih izvora.

Član 47.

Pravna ili fizička lica koja se bave proizvodnjom, prometom i korišćenjem izvora jonizirajućih zračenja, ili vrše druge poslove u vezi sa jonizirajućim zračenjem, dužne su da usklade svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Pravna i fizička lica iz stava 1. ovog člana dužna su da prijave sve izvore jonizirajućih zračenja koji nisu bili predmet kontrole po odredbama Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja i o nuklearnoj sigurnosti u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 48.

Zbog potreba sigurnosti na teritoriji Federacije, odnosno na području kantona-županije, kao i potreba Vojske Federacije, nadležni organi Federacije, odnosno kantona-županije mogu privremeno obustaviti primjenu određene odredbe ovog zakona ili propisa donesenih na osnovu ovog zakona.

Član 49.

Do organiziranja Federalne uprave, svi poslovi iz oblasti zaštite od zračenja, ostaju u nadležnosti Ministarstva, postojećih naučnih, stručnih i zdravstvenih ustanova na teritoriji Federacije, a koje su i obavljale djelatnost zaštite od zračenja do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 50.

Danom stupanja na snagu ovog zakona na teritoriji Federacije prestaje primjena propisa o zaštiti od jonizirajućih zračenja i o nuklearnoj sigurnosti koji su se do dana stupanja na snagu ovog zakona primjenjivali na teritoriji Federacije, osim propisa iz člana 46. stav 3. ovog zakona.

Član 51.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

Predsjedavajući Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH
Mato Zovko, s. r.

Predsjedavajući Predstavničkog doma
Parlamenta Federacije BiH
Enver Kreso, s. r.